

INTENSIV BOG'DORCHILIK TIZIMINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH
YO'LLARI

Qorayeva Xadicha Muxammadiyevna

Toshkent davlat agrar universiteti

Annotatsiya: Ushbu tezisdagi intensiv bog'dorchilik tizimining mohiyati, uning samaradorligini oshirish omillari hamda zamonaviy agrotexnologiyalarni joriy etishning ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, O'zbekiston sharoitida intensiv bog'larni tashkil etish tajribasi, hosildorlikni oshirish hamda yer va suv resurslaridan samarali foydalanish yo'llari ilmiy va amaliy jihatdan tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: intensiv bog'dorchilik, hosildorlik, agrotexnologiya, tomchilatib sug'orish, ko'chat, resurs tejamkorlik, samaradorlik.

Аннотация: В данной тезисной работе раскрыта сущность интенсивного садоводства, пути повышения его эффективности и значение внедрения современных агротехнологий. Проанализированы опыт организации интенсивных садов в условиях Узбекистана, факторы повышения урожайности, рационального использования ресурсов и обеспечения экономической результативности отрасли.

Ключевые слова: интенсивное садоводство, урожайность, агротехнологии, капельное орошение, ресурсосбережение, механизация, эффективность.

Abstract: This thesis discusses the essence of intensive fruit growing, the ways to increase its efficiency, and the importance of implementing modern agrotechnologies. The study analyzes Uzbekistan's experience in establishing intensive orchards, improving productivity, using resources efficiently, and ensuring the economic effectiveness of fruit production.

Keywords: intensive fruit growing, productivity, agrotechnology, drip irrigation, resource efficiency, mechanization, effectiveness.

Kirish

Hozirgi kunda qishloq xo'jaligini modernizatsiya qilish jarayonida intensiv bog'dorchilik tizimi eng istiqbolli yo'nalishlardan biri hisoblanadi. An'anaviy bog'larga nisbatan intensiv bog'larning afzalligi shundaki, ular nisbatan kichik maydonda yuqori hosil olish, resurslardan tejamkorlik bilan foydalanish va qisqa muddatda iqtisodiy samaraga erishish imkonini beradi. O'zbekiston sharoitida iqlimning turfa xilligi, suv resurslarining cheklanganligi va tuproq sharoitlarining xilma-xilligi intensiv bog'dorchilik texnologiyalarini joriy etishni yanada dolzarb qiladi.

Asosiy qism

Intensiv bog'dorchilik tizimi hosildorlikni oshirish va meva yetishtirish samaradorligini ta'minlashga qaratilgan kompleks agrotexnik, iqtisodiy va innovatsion choralarini o'z ichiga oladi. Ushbu tizimda past bo'yli, tez hosilga kiruvchi navlardan foydalanish, daraxtlarni ixcham joylashtirish (bir gektarga 2500–4000 tupgacha), tomchilatib sug'orish tizimini o'rnatish va o'g'itlarni aniq me'yorda berish muhim ahamiyatga ega. Bu usul hosil sifati va miqdorini oshiradi, suv sarfini 40–50 foizgacha

kamaytiradi.

Bundan tashqari, mexanizatsiya darajasini oshirish — hosil yig'ish, kesish, parvarishlash ishlarida zamonaviy texnikalarni qo'llash mehnat unumdorligini bir necha baravar oshiradi. Masalan, zamonaviy panjara (shpalera) tizimlari, avtomatik sug'orish va oziqlantirish (fertigatsiya) uskunalari daraxtlarning optimal o'sishini ta'minlaydi. Tajribalar shuni ko'rsatadiki, intensiv bog'larda an'anaviy bog'larga nisbatan hosildorlik 2–3 baravar yuqori bo'lib, har gektardan 30–50 tonnagacha meva olinmoqda.

Xulosa qilib aytganda, intensiv bog'dorchilik tizimining samaradorligini oshirish uchun innovatsion texnologiyalarni joriy etish, ilmiy asoslangan agrotexnik tadbirlarni qo'llash va yuqori sifatli ko'chatlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Fermer xo'jaliklarida tajriba-sinov maydonlarini tashkil etish, zamonaviy suv tejovchi sug'orish usullarini kengaytirish va meva yetishtirishda raqamli texnologiyalarni qo'llash orqali tarmoqning barqaror rivojlanishiga erishish mumkin. Kelgusida intensiv bog'dorchilikning iqtisodiy samaradorligini yanada oshirish uchun davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini kengaytirish, ilmiy-tadqiqot va amaliyot o'rtasidagi integratsiyani kuchaytirish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Qishloq xo'jaligida intensiv bog'dorchilikni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3709-son qarori, 2018-yil 6-iyun.
2. Abdullayev, A. (2022). *Intensiv bog'dorchilik asoslari*. Toshkent: "Fan va taraqqiyot" nashriyoti.
3. Karimov, B., & Jo'rayev, D. (2023). *Zamonaviy agrotexnologiyalar va resurs tejamkor tizimlar*. Samarqand: SamDU nashriyoti.
4. FAO (Food and Agriculture Organization). (2022). *Modern intensive fruit growing systems in Central Asia*. Rome: United Nations.
5. O'zbekiston Respublikasi Qishloq xo'jaligi vazirligi. (2024). *Intensiv bog'dorchilik bo'yicha metodik qo'llanma*. Toshkent.